

MI MEĐIMURCI I EU

Nebreš odprti televizijo, a da ti v glavo ne vudri kak bo ve, da bomo Hrovati išli v EU. Isto tak je z novinami. Ako dojdeš iz Slovenije dimo v Međimurje, mam počne rodbina, a i sosedi najprle pitati kak je to tam, a mam dalje govorijo kak bo dobro da bodo i oni došli nuter. Čovek nezna kaj bi rekel. Mi, šteri smo v Sloveniji, smo več pozabili kaj je to dobrega donesla EU.

Če pogledam malo nazaj, v povest, pak mi Međimurci smo v EU bili več od Marije Terezije, pak v Avsto Ugarski pod Francom Jožefom, i

med mađarijo med dvema toborima .

V novi državi so nas skorom zabili priključiti Hrvatski, kak znate, jeden kunšten domači političar, je rekel da je Hrvatska do Drave, a naša Mura ?

Si so šteli da bomo čim prle v Evropi. Tak nam je Franc Jožef, cesar za šterega so naši dediji išli v tabor, dal zgraditi železnico od Murakeresztura pak do Pragerskega. Po tej prugi je dosti naših dečkov, japijov, bratov i možov išlo v prvi i drugi tobor, a kasneje na delo na štreko ali kam drugam, Maribor ili Ljubljano.

V novi Jugoslaviji je pak tak bilo: ako si se peljal v Slovenijo, so ti rekli da si štrekar, ako pak se se peljal prek Varaždina v Zagreb si bil na pol intelektualac.

Kasneje se pokazalo, da oni šteri so bili "štrekari" so bolje prešli, kajti bili so predik v EU. Tu ne računam naše kaj so išli v Nemačku, jer oni so tak i tak najbolje prešli, kaj se tiče EU.

Nove granice novih držav v Jugi so nas Međimurce odrezale od Međimurja. Domača hrana je bila v Međimurju, a peneze smo služili v Sloveniji, zmes je bila granica i carina. Kalampera, šunke i piceke smo morali švercati prek granice. O, kuliko je toga ostalo hičenega iz avtana zemlji blizu Trnovca.

I ve, ko gledam te pametne prodike v Hrvatski, što bo predik, što bo kaj dobil, što je bolje zaslužen da bo Hrvatska v EU, bi rad povedal i to: Prvi v EU bomo Međimurci i Međimurje. EU dohaja od Babinoga kota (zapad) odkod je navek došel dež i toča. To znači, da bo Štrigova najpredik v EU, stopram unda bodo na vrsti ostali kraji v Hrvatski, tak da bodo zadnji došli v EU Dalmatinci, naj se zna.

I kaj je ve to kaj bo nam Međimurcem v Međimurju i Sloveniji donesla EU i čega se najbolje veselimo? Pak, vezda bomo nazaj lefko iz Međimurja vozili pajceke, piceke, kalampera i se drugo kaj nam bodo mama domaj dali.

Zato, dragi moji Međimurci jedni i drugi naj živi EU i veselimo se prvoga julijuša ovoga leta.

Veseli Međimurec iz EU
Matija Blagus Đurkanov

PLAN DELA ZA LETO 2013

Januar:

- Nastop folklorne in tamburaške skupine v Zavodu Zimzelen Topolšica 29.01.
- Vaje-folklorna in tamburaška sekcija- vaje
- Pouk hrvaškega jezika v OŠ Šalek
- 16. seja IO KDM

Februar:

- Regijsko srečanje folklornih in tamburaških skupin etničnih skupnosti Slovenije 7.02.
- Vaje-folklorna, tamburaška in dramska sekcija
- Pouk hrvaškega jezika v OŠ Šalek
- 17. seja IO KDM
- Prijava projektov društva na JSKD
- Prostovoljna delovna akcija v prostorih društva.
- ŠTREKAR – izdaja št.4

Marec:

- Likovna razstava in nastop folklorne in tamburaške sekcije v Međimurju.
- Vaje- folklorna, tamburaška in dramska sekcija
- Pouk hrvaškega jezika v OŠ Šalek
- 18. seja IO KDM
- Nastop folklorne in tamburaške sekcije
- Prostovoljna delovna akcija v prostorih društva

April:

- Pouk hrvaškega jezika v OŠ Šalek
- Vaje - folklorna, tamburaška in dramska sekcija
- Ekskurzija članstva na Gradiščansko in v Mađarsko
- 19. seja IO KDM
- Prostovoljna delovna akcija v prostorih društva

Maj:

- Pouk hrvaškega jezika v OŠ Šalek
- 2.Sabor hrvaške kulture v Mariboru 18.05.
- Kmečka tržnica Velenje 11.05
- Vaje-folklorna, tamburaška in dramska sekcija
- 19. seja IO KDM
- Prostovoljna delovna akcija v prostorih društva

Junij:

- Međimursko proščeje v Velenju 08.06.
- Otvoritev prostorov društva na Kidričevi cesti 08.06
- Pouk hrvaškega jezika in zaključek učnega leta ter podelitev spričeval, nastop folklore 21.06.
- 20.seja KDM
- ŠTREKAR – izdaja št. 5

Julij:

- Vaje folklorne in tamburaške sekcije

Avgust:

- Nastop tamburaške sekcije na tekmovanju v Sumartinu, Mađarska 17.08.
- 7. likovna kolonija skupaj z Društvom šaleških likovnikov v Međimurju 24.08.
- Ekskurzija članov društva na Precijunkolovo v Čakovec 10.08.

September:

- Pouk hrvaškega jezika v OŠ Šalek
- 21 seja IO KDM
- Vaje-folklorna, tamburaška in dramska sekcija
- Nastop sekcij na proslavi občinskega praznika 20.09.
- Srečanje članov društva z igrami za najmlajše 14.09.
- ŠTREKAR – izdaja št. 6

Oktober:

- Pouk hrvaškega jezika v OŠ Šalek
- 22. seja IO KDM
- Ekskurzija članov društva
- Vaje – folklorne in tamburaške sekcije
- Nastop folklorne in tamburaške sekcije
- Družabni večer v prostorih društva

November:

- Pouk hrvaškega jezika v IO Šalek
- 23 seja IO KDM
- Vaje folklorne dramske in tamburaške sekcije
- Nastop folklorne in tamburaške sekcije
- Družabni večer v prostorih društva

December:

- Pouk hrvaškega jezika v OŠ Šalek
- 22. seja IO KDM
- Vaje folklorne, dramske in tamburaške sekcije
- Vila Bianca - otvoritev razstave 7. likovne kolonije
- Družabni večer v prostorih društva
- ŠTREKAR – izdaja št. 7

Plan je sprejet na 17. seji IO Kulturnega društva Međimurje Velenje 15.01.2013.

Matija BLAGUS
Predsednik društva

Kako drugi vidijo naše glasilo "ŠTREKAR"

LADO PLANKO

Tomšičeva 6

3320 Velenje

Velenje, 6.2.2013

Zadeva: ČASOPIS »ŠTREKAR« – mnenje

V Velenju živi po podatkih popisa iz 2002 približno 20% prebivalcev z neslovenskim maternim jezikom, vendar je njihova prisotnost v javnem oz. kulturnem življenju relativno skromna, celo komaj zaznavna. Kulturno društvo Medjimurje predstavlja eno od izjem, saj svojo prisotnost dokazuje z različnimi prireditvami – glasbenimi, literarnimi itd. večeri - in ob različnih priložnostih, s čimer opozarja na prisotnost in delež svojih članov v družbenem življenju oz. povečuje svojo prepoznavnost na socialni in kulturni sceni Velenja in Šaleške doline.

Pomemben - in v tem kontekstu redek - del društvene aktivnosti je izdajanje časopisa Štrekar (ime izhaja iz tradicije potujočih železniških delavcev). Časopis je namenjen tako »ciljni« publiki v Šaleški dolini (je torej podpora in dopolnitev tukajšnjih aktivnosti društva) kot »izvirni« publiki v Medjimurju, ki tako iz prve roke izve, kaj počne in kako živi del začasno ali trajno odseljenih rojakov. Časopis v korist obeh jezikov prakticira dvojezičnost. V njem najdejo svoje mesto tako medjimurski kot nemedjimurski avtorji, predstavitev medjimurskih in nemedjimurskih sodelavcev, pogovori in intervjuji, obvestila o dogodkih in načrtih itd. Podobno kot premišljenost koncepta časopisa najbrž tudi ni naključje njegova - za to vrsto glasila skorajda presenetljivo urejena - grafična podoba.

Časopis Štrekar predstavlja s svojo dvosmerno ambasadorsko vlogo specifično obogatitev kulturno-informacijske ponudbe, kakršnih bi si bilo želeli več. Tako njegova današnja podoba kot funkcija govorita nedvomno v prid udeležbi javnega denarja pri njegovem izhajanju.

Lado Planko

Avtor prispevka: Lado Planko

roj. 1949, gimnazija v Celju, nedokončan študij angleščine in francoščine na FF v Lj, potem ob delu študij kitare na Visoki šoli za glasbo v Gradcu. Z Vanotom Gošnikom začetnik poletnih prireditev v Velenju (1985). Med 1986 in 1995 v Avstriji, med 1995 in 2012 vodja knjižnice oz. pomočnik direktorja za program Knjižnice Velenje. Občasne objave in nekaj prevodov iz francoščine, angleščine, nemščine.

Međimurci v Zimzelenu

In zopet smo tu, Kulturno društvo Međimurje Velenje z roko pod roko s Kulturo in starostniki. Odzvali smo se prijaznemu povabilu gospoda Franca Klanferja, članu društva Šaleških likovnikov in vodstvu Doma starostnikov Zimzelen iz Topolšice.

Z nastopom plesne skupine ob spremljavi tamburašev in pevca g. Leona smo popestrili otvoritev razstave slik, ki jih je g. Klanfer postavil v prostore tega lepega Doma v Topolšici. Ob uvodni besedi ene od članic vodstva Doma in kratki predstavitvi g. Franca je Međimurska glasba zadonela s vsem svojim bogastvom zvoka, tamburic, pevcev in plesnega koraka. Bogastvo noše, ki jo je g. Matija Blagus nato še predstavil je še posebej pritegnila radovedna očesa gostov in prebivalcev. Razstavljene slike bojo krasile prostore in bojo na ogled, kako prebivalcem doma, tako njihovim obiskovalcem, kot tudi tistim, ki jih bojo želeli priti pogledat. Podarjen eksponat pa bo ostal v trajni lasti.

Vzdušje je bilo nepozabno, tamburaši so igrali s vsem srcem, plesalci so plesali sproščeno, pelo se je in kramljalo a po otvoritvi ob prigrizku in kapljici je padla še marsikatera vesela. Da je namen približati, tako lepe dogodke starostnikom, kot tudi drugim uspel, kažejo posnetki z dogodka.

**Za KDM Velenje:
Marija K.**

Fašenjska sobota v društvu

"Tu za repu, tu za len..."

V soboto 9. februarja, smo se člani društva zišli, kak bi pok se poveselili fašenjskomu času. Istina je ,da je prešlo več kak dve leti kak smo se zadji pot zišli v Lipi, zato smo komaj čakali kak bo ovo leto.

V lokaliu Laguna v Topolšici, čiji je vlasnik naš Branko Lukačič, smo se zišli koli 18. vure. V pozivu je bilo dogovorjeno, da se moramo obleči v maškore, kak pak je i večina napravila. Maškori so bile sakefelejočki, tak da smo težko zebrali najboljše. Naši tamburaši so igrali kak zmešani i vručino večeri so pošteno zdigli. Branko se izkazal z kulinariko, a posebna je bila hladnetina koju so pripravili Fanika i Tonček Žinić.

Maškore smo ocenili v štiri kategorije:

Najlepša maska: sultanija Hurem – Ivanka Lukačič

Grupna maska: gospodin i časna sestra – Marko i Marica Glavaš, Črnec i črnka - Mladen i Milena Šopar

Muzička maska: stara gospođa – Dragec Podrezaovnik – Drkec

Dečje maske: indijanka i mačkica – Zoja i Natea Skubic

Se je bilo joko lepo, ali smo rekli da bi moralo biti več naših članov, kajti to društvo dela za jih, ne pak samo za 25 kuliko je bilo prisutnih. Ali se jeno, mislimo da smo dobro otirali zimo, makar je išel sneg, i napravili dosti placa ka dojde pretuletje. Po slikami bote videli kak je bilo i koji neso bili naj jim bo žav.

Zapisal:
Mato Đurkanov

Međimurci in Šaleški likovniki postavili na ogled svoje umetnine

Projekt "Umetniki ob Tromeji", so člani KD Međimurje in Društvo šaleških likovnikov izvedli ob podpori Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti in Zvezo kulturnih društev Šaleške doline. Razstava je na ogled do konca januarja v galeriji Vile Bianca.

Sodelovanje je vedno plodno, kadar imajo ljudje skupne cilje in podobne poglede na svet. Društvo Međimurje v Velenju deluje že 16 let in vsako leto preseneti s kakšno novostjo.

V lanskem letu so, pravzaprav že drugo leto skupaj s Šaleškimi likovniki, Javnim skladom RS za kulturne dejavnosti in Zvezo kulturnih društev Šaleške doline, organizirali likovno kolonijo, ki so jo

naslovili Umetniki ob tromeji. Na obrežjih reke Mure, v murski "šumi" in okolici Lendave so ustvarjali umetniki iz Hrvaške, Madžarske in Slovenije. Ustvarjali so tako slikarji kot kiparji, njihovi motivi pa so bili narava in okolica ter ljudje in njihove navade. Kolonija se je na vroč avgustovski dan odlično iztekla, seveda z obljubo, da bodo svoje izdelke prikazali na razstavi v Velenju.

Slike so bile končane, kipi so bili izklesani in pripravljeni na ogled. Že v lanskem letu je svoje domovanje za njih odprla Vila Bianca, protokolarni objekt Mestne občine Velenje in tako je bilo tudi letos, 22. decembra. V magičnem in prazničnem decembru se je Vila Bianca ponovno ponosno bohotila, kot v času Biance Adamovich, po kateri je imenovana. Obiskovalci so se začeli zbirati malce pred 17. uro, tamburaši KD Međimurje so preigrali svoj železni repertoar, dišalo je po "languših", stvaritve 25-tih umetnikov pa so se bohotile v galerijskem delu Vile.

Razstavo so otvorili tamburaši in zaigrali nekaj najbolj trpkih, srčnih skladb, ki so tako značilne za Međimurje. V kratkem programu pa je spregovoril tudi predsednik KD Međimurje, Matija Blagus, ki je k besedi povabil tudi kritika kolonije in razstave gospoda Arpada Šalamona in podžupana MOV, dr. Franc Žerdin. Obema sta blizu prekmurska ravnica in njihova kultura, kar se je dalo naslutiti v njunih govorih. Pozdravili so tudi prijatelje umetnike iz Letenja iz Madžarske.

Najslajši del večera, pa je po ogledu slik čakal vse obiskovalce v mansardi, kjer so članice kulinarčne sekcije pod vodstvom Irene Marđetko pripravile tokrat slane dobrote od že omenjenih "langušov", različnih vrst zlevank, pit, kifeljčkov, aspikov... Preden pa so gostje napadli polne mize so del međimurske kulture predstavili še plesalci folklorne skupine KD Međimurje ob spremljavi tamburašev, in večer je bil popoln, dodali so še ščepec vin družin Blagus in madžarske Bikove krvi.

Vse to boste ponovno težko podoživeli, lahko pa si v Vili Bianci, do konca januarja ogledate slike in kipe Likovne kolonije Umetnikov ob Tromeji. Vabljeni!

RAZGOVOR SA ZNANIM MEĐIMURCIMA U VELENJU - JOSIP VUGRINEC – VUGI

Vugi, sa suprugom, član je našega društva od 1977 godine. Redovno prisustvuju našim aktivnostima koje organizira društvo. Kad sam ga zamolio za razgovor za naš ŠTREKAR, kao svaki Međimurec do sada, postavio mi je protupitanje "Zakaj baš ja?...". Budući, da smo bili neko vrijeme čak i suigrači u NK Rudaru nisam ga dugo nagovarao.

Predstavi se za one koji te još ne poznaju.

Rođen sam u Goričanu 1951., u tipično seljačkoj porodici, kao najstarije djeteta pored još dva brata i tri sestre. Već u osnovnoj školi bilo je jasno da su mi lopta i nogomet bili suđeni suputnici u životu. Po završetku osnovne škole, kao odličnjak samoinicijativno sam se spremio po »vezama« u Ljubljanu na učenje zanata u Titove zavode Litostroj. Internatski život mi je darovao prave prijatelje za cijeli život. Gledajući na moju hiperaktivnost, samo pohađanje škole bilo mi je apsolutno premalo. Sa preporukom našega kućnog prijatelja Josipa Kiša (bio golman u NK Varteks Varaždin), dobio sam priliku, preko tadašnjeg igrača NK Olimpije Frančeškina (bivšeg igrača NK Varteks Varaždin), da kao 16-godišnji dečko, koji do tada nije nigdje organizirano trenirao i igrao veliki nogomet počne trenirati 1967. godine u NK Olimpiji u kategoriji omladinaca. Poslije kratkog vremena treniranja, postao sam standardni član omladinske ekipe.

Ti si bio prvi Međimurac koji je igrao za tadašnju NK Olimpiju?

Poslije samo dvije godine treniranja, kao jedan od perspektivnijih igrača, potpisao sam prvi profesionalni ugovor 1969. godine. Gledajući na tadašnju jaku konkurenciju (Oblak, Popivoda, Bečejac, Šoškić, Ameršek, Prosen..) posuđen sam drugoligašu NK Ljubljana iz Šiške na igranje i kaljenje. Poslije 2,5 godine igranja i sazrijevanja po drugoligaškim terenima, godine 1972. vraćen sam u matični klub i dobijam priliku da si izborim mjesto u momčadi pored velikoga broja odličnih igrača. Pravilo je da Međimurci

uglavnom sve ostvare tvrdim radom, tako je i meni uspjelo postati jedan od više manje standardnih igrača NK Olimpije. Kao i sve naše Međimurce prvenstveno su me krasile vrline kao što su: pošten odnos do posla, suigrača i svih u klubu, borbenost, nogometno znanje i navažnija stvar za trenera, davanje 100% sebe kad sam dobio priliku za igru..

Kakav nadimak si dobio i kako su te zvali suigrači?

Ta mau. Nadimak mi je zbog moje skromne visine izmislio Vito Dimitrijevič.

Koji su te događaji i razlozi doveli u Velenje?

Poslije četiri godine solidnog igranja po terenima bivše Jugoslavije, matični klub me se odrekao i ja sam razočaran otišao igrati u drugoligaški Merkator iz Viča u Ljubljani. Poslije godine provedene na Viču i rođenja sina, žena nas je kao pravi menađer preselila u Velenje u NK Rudar (na nagovaranje Stjepana Hohnjeca), koji nam je kao mladoj obitelji dao stan, u očekivanju mog mog dobrog igranja za klub. Na moju i njihovu žalost samo poslije pola godine igranja u NK Rudaru povrijedio sam koljeno, koje se nikad više nije dovoljno oporavilo za igranje na visokom nivou. Zbog te povrede u Rudaru sam ostavio skroman igrački trag.

Vjerojatno ti se sredina u Velenju dopala, kada si sa suprugom odlučio ovdje "saviti" svoje gnijezdo?

Obično ljudi ni neznaju zašto ostanu i ustale se u određenoj sredini. Nas je moj nogomet doveo u Velenje gdje smo našli sve što nam je bilo potrebno za normalan i srećan porodični život. U

Velenju nam se 1982. godine rodila kćer, koja nam je donijela nove radosti u privatnom životu. Supruga je apsolutno bila žrtva zbog mog intenzivnog bavljenja nogometom u smislu bremena odgoja i brige o djeci. Danas su djeca odrasli, fakultetsko obrazovani ljudi i što je najvažnije čvrsto povezani članovi obitelji. Da radost družine bude potpuna 2008. godine rodila nam se unuka. Pored nogometa sam bio redovno zaposlen u firmi ESO - kasnije ESOTECH iz koje sam krajem 2009. godine otišao u zasluženu penziju

U Velenju je već od petdesetih godina bilo nekih nogometaša, ali prije svega dobrih i uspješnih ljudi koji su bili članovi NK Rudar?

Tu je potrebno spomenuti igrače iz Međimurja koji su dali svoj igrački pečat u NK Rudaru. Prije svega tu su legendarni golmani Feri Markan i Mato Blagus (moj suigrač). Iz mlađih generacija treba spomenuti Stjepana Hohnjeca, Iveka Koloniča, Đuru Šmita, Štefa Šmita, Drageca Narandju, Josipa Ribića... Svi ti Međimurci su ostavili jako pozitivan trag u NK Rudaru, kao pozitivne radne osobe i dobri igrači.

Što je odlučilo da si se primio trenerskog posla i igranja u Austriji?

Povreda koljena bio je razlog zbog kojeg sam otišao 1980 godine igrati u Austriju. Igrao sam 11 godina po nižim ligama po Austrijskoj Koruškoj (Pliberg, Eberndorf, Globasnica, Ruden, ASV-Celovec. Mogu se pohvaliti da je mnogo Austrijanaca bilo prisiljeno naučiti slovenski jezik, umjesto da ja aktivno učim njemački. Prestankom aktivnog igranja posvetio sam se bavljenju trenerskim poslom. Školovan sam trener i posjedujem licenciju PRO. Trenirao sam ekipe: NK Žalec, NK Šmartno, NK Šentjur, NK Dravinju, pet godina sam djelovao u NK Rudar u ulozi pomoćnog ili prvog trenera.

Još uvijek si član veteranskih ekipa?

Do 2006. godine bio sam aktivni igrač u veteranskoj reprezentaciji Slovenije. Pogoršanje stanja koljena i gležnja definitivno me udaljila od nogometnih terena i odvojila od lopte. Kao veteran sam se družio i igrao sa bivšim velikim igračima (Oblak, Ameršek, Popivoda, Prosen, Jakopič, Horjak, Breber...) u veteranskoj reprezentaciji Slovenije. Moja velika strast je bilo igranje malog nogometa, tokom cijele moje nogometne karijere.

Tvoje trenutne aktivnosti u svezi sa nogometom ?

Trenutno sam trener NK Šoštanj i pokušavam sa igračima osvojiti prvo mjesto i plasirati se u III. Slovensku ligu. Prihvatio sam se projekta stvaranja jedne dobre momčadi sastavljene većim djelom od mladih igrača iz Šaleške doline. To su pretežno mladi igrači koji nisu po završetku omladinskog staža dobili priliku u igranja u I. ili II. ligi, a imaju nogometni potencijal i želju za igru. Na našu žalost situacija u društvu momentalno nije naklonjena sportu.

Kako se osjećaš kao član Kulturnega društva Međimurje Velenje, i da li bi te mogli gdje angažirati, bilo u sportu ili kulturi ?

Lijepo je biti član skupine koja u ljudima iz Međimurja probudi uspomene iz mladosti i daje priliku po pospominati se sa ljudima u domaćem međimurskom jeziku. Igranje nogometa me malo udaljilo od češćeg druženja sa ljudima iz Međimurja, zato mi je sada svaka prilika za druženje toliko više dragocjena i draga. Kaj se tiče međimurske šprahе, mogu se pohvaliti da govorim čistu međimurščinu. Ti znaš da su sportaši obično usko sportsko usmjereni i da se na svojem terenu najbolje osjećaju i djeluju. Kaj se tiče mog angažiranja, neznam gdje bih mogao pomoći ili sudjelovati, gledajući na moju ograničenu fizičku mobilnost. Jedino sam još sposoban puno galamiti i komandirati kao trener, a to vi sigurno ne trebate.

Tvoje želje u ovoj godini, ne samo sportske ?

U životu sam obično imao skromne i realne želje. Kao i većini ljudi u ovim godinama sigurno mi je moje i zdravlje moje obitelji na prvom mjestu. Puno mi znače odnosi sa ljudima koji mi nešto znače u životu i želja mi je da tako i ostane. Kaj se sporta tiče, nadam se da me neće napustiti želja i motivacija da se bavim trenerskim poslom i da u njemu uživam.

Sa Josipom Vugrincem-Vugijem razgovarao Matija Blagus Đurkanov, kojemu je Vugi dao gol na Kup utakmici Ljubljana – Rudar Velenje.

Grad Prelog

Grad se smjestio tik uz lijevu obalu rijeke Drave na nadmorskoj visini od oko 150 metara i udaljenosti 15 km od Čakovca. Grad Prelog sastoji se od 8 naselja, to su: Cirkovljan, Čehovec, Čukovec, Draškovec, Hemuševac, Oporovec, Otok i Prelog.

Ime Preloga prvi se put u pisanom obliku spominje 1264. godine, u povelji bana Rolanda od Ratolda. U spomen na to prvo spominjanje imena, Preložani svake godine 6. prosinca obilježavaju Dan grada. Danas je Prelog gradić koji najveći dio svoga dohotka ostvaruje od industrije (preko 50 posto), trgovine i ugostiteljstva (23 posto), poljoprivrede (18 posto), te drugih djelatnosti. Na području Grada radi niz državnih, upravnih i drugih ustanova i ureda, Općinski i Prekršajni sud, škole, kulturne, sportske i vatrogasne udruge, policijska postaja...

Grad se stalno širi i razvija. Na turističkom planu Prelog se veže uz rijeku Dravu, a u sportu je najprepoznatljiviji po speedwayu. Dobri ljudi i domaćini, žitelji Preloga i svih naselja rado će ugostiti svakoga tko ih odluči posjetiti i razgledati taj dravski biser duge i zanimljive povijesti. Prvi podaci o organiziranom životu ljudi na području Međimurja dolaze iz mlađeg kamenog doba, 5000 godina prije rođenja Isusa Krista. Bogati arheološki nalazi pričaju o životu u brončanom dobu, a danas se zna da su u željezno doba tu živjela plemena Panona i Sereta. Početkom 1. stoljeća pojavili su se Rimljani. Iz antičkog doba na području Preloga nalazi se ruralni kompleks villa rustica kod Ferenčice, Ciglišća i Varašćine, kojeg su arheolozi vremenski smjestili u 3. stoljeće. Kroz Međimurje su, koristeći rimske prometne pravce, prošli mnogi narodi – Vizigoti, Huni, Ostrogoti... Poslije njih došli su i drugi. Stoljeća su prolazila. Na područje današnjeg Međimurja počeli su se u 13. stoljeću naseljavati hospites – kraljevski gosti - koji su imali zadatak razviti obrt i trgovinu. To su uglavnom bili njemački obrtnici koji su se šezdesetih godina 13. stoljeća, uz ostala područja, naselili i u Prelogu, na posjedu tadašnjeg gospodara imanja Subotica grofa Lankreta. Kako u monografiji Preloga navodi jedan od autora mr. Vladimir Kalšan, grof Lankret je morao ustupiti dio svojega imanja, a u zamjenu je dobio dva posjeda čiji su vlasnici umrli bez potomaka. Tu zamjenu proveli su hrvatski ban Roland od Ratolda i vespremski biskup Pavao, a pisana isprava izdana je u Prelogu 9. prosinca 1264. godine. Tri dana ranije, 6. prosinca, ban Roland je u Prelogu izdao još jednu povelju – presudu oko posjeda Trnava. To je zapravo prvi pisani spomen Preloga.

Prelog je ime (Prelak, Perlak, Perlok) dobio prema hrvatskoj riječi vlak, odnosno kajkavskoj riječi vleči, vlačiti, prevlačiti, a uvjetovala ga je činjenica što je tu oduvijek bilo tranzitno pristanište, odnosno prijelaz preko rijeke Drave.

Iz 1334. godine sačuvan je popis svih župa Zagrebačke biskupije. U Međimurju se spominje 11 župa, a od toga izrijeком 3 - one u Prelogu, Štrigovi i današnjoj Maloj Subotici... U rujnu 1480. godine u Prelogu je s cijelom svojom vojskom boravio hrvatsko - ugarski kralj Matija Korvin. Trgovište Prelog bilo je u to vrijeme dobro upravno organizirano. I u vrijeme kada su Međimurjem gospodarili grofovi Zrinski (1546.-1691.) Prelog je bio trgovište. Nakon sloma Zrinsko-franskopanskog ustanka 1670. godine zbog stalne nazočnosti njemačke vojske broj stanovnika Preloga ubrzano se smanjivao. Ipak, već 1716. godine broj je stanovnika počeo rasti. Od toga vremena do početka 50-ih godina 20. stoljeća broj stanovnika trgovišta. Prelog bio je u stalnom porastu. Jedan putopis iz 1750. godine opisuje Prelog kao veliko i mnogoljudno trgovište s puno ulica i s velikim brojem malih drvenih slamom pokrivenih kuća. Od sredine 18. stoljeća u Prelogu djeluje trivijalna (pučka) škola. Prelog je u prošlosti našega kraja bio najrazvijenije obrtničko središte.

Tijekom 18. stoljeća u Prelogu su se u gospodarskom smislu dogodile dvije značajne stvari. Prvo je tu osnovano centralno skladište kamene soli za ovaj dio kraljevstva, a potom je osnovana filandra - manufaktura za preradu kokona dudovog svilca, odnosno primitivna svilana. Bila je to prva poznata manufaktura u Međimurju. Nažalost, s radom je definitivno prestala 1848. godine. Po broju stanovnika, obrtničkih radionica, cehovskih udruženja i trgovaca Prelog je imao središnju gospodarsku ulogu u Međimurju. Iz popisa stanovništva 1786. godine saznajemo da je Prelog imao 1.729 stanovnika, a Čakovec samo 1.048 stanovnika. Prelog je tada bio sjedište kotara u kojem su bile četiri

upravne općine: Prelog, Kotoriba, Hodošan i Sveta Marija. Na prijelazu u 20. stoljeće, točnije 1900. godine Prelog imao 4.109 stanovnika. Prema popisu stanovništva 2001. godine Grad Prelog sa prigradskim naseljima ima 7.781 stanovnika. Od toga 3.910 muškaraca i 3.961 žena. Sam grad ima 4.288 stanovnika.

Još 1860. godine Prelog je zaobišla željeznička pruga, a nakon likvidacije proizvodnje sirove svile, nije se pojavila nekakva značajnija poduzetnička inicijativa. Ipak, razvijeno poljodjelstvo istočarstvo, te obrt i trgovina, uvjetovali su već 1873. godine osnivanje prvog novčanog zavoda u Prelogu. Bila je to "Donjomeđimurska štedionica". Godine 1905. osnovana je i "Preloška štedionica".

Na graditeljskom planu, u Prelogu se grade krasna zdanja koja su mu iz godine u godinu davala gradski štih. Nakon što je željeznička pruga 1860. godine zaobišla Prelog, počinje razdoblje opće stagnacije, pa i propadanja. Potrajalo je to kroz dva svjetska rata, pa se nastavilo nakon drugog svjetskog rata. Mađarska okupacija 1941. – 1945. godine ostavila je duboke rane.

Prelogu su postupno oduzete mnoge upravne funkcije. Povijest tako bilježi podatak da je 1962. godine Prelog sputan u okviru obične mjesne zajednice. No, Preložani su uz svoj marljivi rad, trud i zalaganje dočekali ponovni procvat svoga mjesta koje se ponovno počelo uzdizati, zajedno sa susjednim naseljima koji čine današnji Grad Prelog. I veličanstvenoj pobjedi u Domovinskom ratu Preložani i Prelog dali su dostojan obol.

Hrvatski sabor proglasio je Prelog gradom u veljači 1997. godine. Na području Grada radi niz državnih, upravnih i drugih ustanova i ureda, Općinski i Prekršajni sud, škole, kulturne, sportske i vatrogasne udruge, policijska postaja... Grad se stalno širi i razvija. Na turističkom planu Prelog se veže uz rijeku Dravu, a u sportu je najprepoznatljiviji po speedwayu. Dobri ljudi i domaćini, žitelji Preloga i svih naselja rado će ugostiti svakoga tko ih odluči posjetiti i razgledati taj dravski biser duge i zanimljive povijesti.

Nekoliko vinjeta iz Preloga - Prelog nekad i sad:

Zdravstveni nasveti

Smrkate, kašljate, vas boli grlo, imate povišano temperaturo, morate imeti ves čas papirnate robčke? Potem se vas je zagotovo lotil prehlad! Skupaj z zimskimi radostmi, snegom in prazniki, pridejo tudi pogostejše bolezenske skrbi, zlasti gripa in prehlad. Sam mraz ni kriv zanje, pač pa oslABLJENA telesna odpornost, ker pozimi ne zaužijemo dovolj svežega sadja in zelenjave in se ne gibljemo zadosti na svežem zraku. Takšni smo dovzetnejši za virusne okužbe in hitreje zbolimo

Prehladni simptomi nastanejo kot odgovor telesa na okužbo z virusi. Ko virus napade nosne celice, se aktivirajo posredniki vnetja, ki so sestavni del imunskega sistema in telo pomagajo zaščititi pred okužbami

Je gripa ali samo prehlad?

Prehlad pride počasi, z zamašenim nosom, suhim in bolečim grlom ter hripavim glasom, pozneje se lahko vname še očesna veznica, redko se zviša telesna temperatura in obolenje spremlja slabo splošno počutje.

Prehlad povzroča več kot 200 virusov različnih vrst. Najpomembnejša skupina so rinovirusi, ki naj bi povzročili 30 do 50 % prehladnih obolenj

Gripa (influenca) je zelo nalezljiva, pride na hitro in je pogosta okužba dihalnih poti, ki jo povzroča virus gripe. Obstajajo trije tipi virusa, med katerimi sta pomembnejša tipa A in B, ki povzročata vsakoletne epidemije t. i. sezonske gripe. Tip C veliko redkeje povzroča obolenje. Virusi prizadenejo nos, grlo in pljuča. Gripo spremljajo zvišana telesna temperatura, mrazenje, suh kašelj, glavobol, bolečine v mišicah in sklepih ter utrujenost. Bruhanje in driska se pri odraslih redko pojavita. Inkubacijska doba (od okužbe do pojava kliničnih znakov) navadno traja od 1 do 4 dni, v povprečju pa 2 dni. Gripa je pogostejša pri otrocih. Pri odraslih s kroničnimi srčnimi in dihalnimi boleznimi, pri nosečnicah in imunsko oslABLjenih posameznikih se lahko razvije pljučnica.

SIMPTOMI:

Zamašen nos

Kadar virusi napadejo nosno sluznico, se krvne žile v njej razširijo. V sluznico prihaja več tekočine, zato oteče in proizvaja več sluzi. Zdravila, ki jih imenujemo dekongestivi, ožijo krvne žile v nosni sluznici, s čimer zmanjšajo otekanje in proizvodnjo sluzi. Tako zmanjšajo tudi zamašenost nosu.

Kašelj

Pogostejši je pri gripi, za prehlad je manj značilen. V začetku je ponavadi suh, draži v grlu in ne da spati, če ga ne zdravimo preide v produktiven kašelj, za katerega je značilno izkašljevanje sluzi.

Boleče grlo

Virusi pri gripi in prehladu ter suh zrak ali kajenje vnamejo grlo in povzročijo boleče požiranje. Zdravilne pastile, ki jih raztapljamo v ustih, pršila, s katerimi popršimo prizadeto mesto, in raztopine za grgranje, z vsebovanimi učinkovinami blažijo bolečine, razkužijo, olajšajo dihanje ali dajo prijeten in osvežilen okus. Uporabljajo se krajši čas, pri dolgotrajnem jemanju dražijo sluznico.

Bolečina in povišana temperatura

Ta dva simptoma sta pogostejša pri gripi kot pri prehladu. Prehlad navadno spremljajo tudi splošna utrujenost, glavobol in nekoliko zvišana telesna temperatura. Pomagamo si lahko z zdravili proti bolečinam in za zniževanje zvišane telesne temperature. Kadar jemljemo ta zdravila, je priporočljivo piti veliko tekočine z vitamini (zlasti z vitaminom C) in rudninami. Če zvišana telesna temperatura traja več kot 3 dni, se posvetujemo s svojim osebnim zdravnikom.

Drugi ukrepi

Če zbolite za prehladom ali gripo, uporabljajte prej omenjena zdravila za samo zdravljenje ter upoštevajte naslednje ukrepe:

- pijte veliko tekočine (voda, sadni sokovi, čaj); tako boste navlažili izsušeno nosno in ustno sluznico ter nadomestili primanjkljaj tekočine v telesu,
- jejte hrano bogato z vitamini in minerali (sadje in zelenjavo) za krepitev odpornosti in obrambne telesne sposobnosti pred virusi ter za izboljšanje počutja,
- skrbite za higieno (pogosto si umivajte roke z milom in s toplo vodo), izogibajte se množic ljudi, ostanite doma in počivajte, še posebno, če imate vročino.

Kdaj morate obiskati zdravnika

Z zdravnikom se morate posvetovati, če traja prehlad ali gripa več kot 10 dni, oziroma čimprej, če so simptomi izraziti (visoka telesna temperatura, težave z dihanjem, bolečine v ušesih). Zdravniško pomoč poiščite tudi, če prehladne znake z zvišano telesno temperaturo (nad 38 °C) opazite pri dojenčku. Nosečnice naj se o uporabi zdravil za blaženje znakov prehlada ali gripe posvetujejo s svojim zdravnikom.

Kako se lahko zaščitite?

1. Pogosto si umivajte roke.
2. Ne dotikajte se nosu in oči, saj lahko s tem prenesete viruse na očesno sluznico.
3. Izogibajte se zaprtih prostorov, v katerih se zadržuje veliko ljudi.
4. Uporabljajte papirnate robčke, ki jih po uporabi zavržete.
5. Dihajte skozi nos. Nosna sluznica je filter za viruse.

Pogosto si umivajte roke.

Odpornost organizma lahko povečamo tudi s pripravki z ameriškim slamnikom in vitaminsko mineralnimi pripravki. Pomembno je tudi gibanje na svežem zraku, prehrana s čim več sadja in zelenjave in dovolj počitka.

Če boste kljub vsem ukrepom zboleli, omogočite vašemu organizmu dovolj počitka, da se bo lažje in bolj učinkovito spopadel z virusi in jih tudi premagal.

»Najboljše zdravilo za gripo pa je kljub pomislekom cepljenje, za prehlad pa ...? Nekaj podobnega kot pri smrčanju, plešavosti, staranju, raku, ... Kdor ga bo našel, bo neizmerno bogat in slaven, saj bi zdravilo zagotovo poimenovali po njem,« je povedal dr. Dabranin.

Branka Drk, VMS

Nasmehnite se!

Občasno peljite svojega ljubljénčka na sprehod!

Modra misel:

*Vu klet ideju si, i pametni i bedaki,
vun idejo si jednaki!*

Langaš - Langoš

Ocvrto testo s krompirjem (ali s smetano) in moko. Langaš je najbolj razširjen hitri prigrizek v Prekmurju. V zadnjem času je "preskočil" reki Muro in Dravo ter je nepogrešljiv prigrizek na proščenjih v celi severozahodni Hrvaški. Lahko bi rekli, da je langaš najstarejši prekmurski fast food.

Sestavine:

50 dkg bele moke,
25 dkg kuhanega in pretlačenega krompirja,
3 dcl vode,
3 dkg kvasa, žličko sladkorja za kvas.
3 stroke česna z 1/2 dcl vode za premaz,
sol po potrebi,
1 žlico olja.

Zamesimo bolj mehko testo. Oblikujemo 6 hlebčkov, ki naj pokriti vzhajajo. Nato jih z rokami rahlo razolečemo in v ne prevroči masti ocvremo. Ocvrte premažemo s česnovo vodo in takoj ponudimo.

ŠTREKAR - Glasilo KD "MEĐIMURJE" Velenje
Izdajatelj: KD "MEĐIMURJE" Velenje, Jerihoва cesta 1, 3320 Velenje
Matična številka 1053752, davčna številka 15597156, TRR 0242 60053785579 pri NLB Velenje
Povezave: <http://www.kdm.si>, e-mail: info@kdm.si
Glavni in odgovorni urednik: Matija Blagus
Uredniški odbor: Marija Kemec, Željko Kalšan, Vladimir Šafarić
Tisk: EUROGRAF d.o.o. Velenje, naklada 150 izvodov.